

**ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА**  
**ФАКУЛТЕТ „УПРАВЛЕНИЕ“**  
**КАТЕДРА „УПРАВЛЕНИЕ И АДМИНИСТРАЦИЯ“**

---

---

Приета от ФС (протокол №12/29.04.2024 г.)

Приета от КС (протокол №10/16.04.2024 г.)

**УТВЪРЖДАВАМ:**

**Декан:**

(доц. д-р Добрин Добрев)

**У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А**

**ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ УМЕНИЯ“**

**ЗА СПЕЦ: „Мениджмънт на образованието“; ОКС „магистър“ – редовно обучение**

**КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 5 за СНУ, 6 за ДНДО**

**СЕМЕСТЪР: 10 за СНУ, 12 за ДНДО**

**ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 240 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.**

**КРЕДИТИ: 8**

**РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН**

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
т.ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	180	-

Изготвили програмата:

1. ....  
(доц. д-р Юлиан Нарлев)

2. ....  
(гл. ас. д-р Петър Петров)

Ръководител катедра: .....  
„Управление и администрация“ (доц. д-р Д. Серафимова)

## I. АНОТАЦИЯ

В съвременния динамичен свят, директорите на училища се нуждаят от широк набор от умения, за да ръководят ефективно своите институции. В този контекст, предприемаческите умения стават все по-важни за справяне с непрекъснато променящите се условия и за стимулиране на иновациите в образователната среда.

Дисциплината „Предприемачески умения“ има за цел да предостави на директорите на училища задълбочени познания и практически умения в ключови области на предприемачеството. Чрез интерактивни лекции, дискусии, казуси и групови задачи, курсът ще насърчи:

- Разбирането на основните концепции и принципи на предприемачеството.
- Развиването на креативно и критично мислене за генериране на иновативни идеи.
- Овладяването на техники за решаване на проблеми и вземане на решения.
- Усъвършенстването на лидерските умения и способността за изграждане на екип.
- Разбирането на значението на етиката, социалната отговорност и устойчивостта в предприемаческия контекст.
- Прилагането на предприемаческия подход за стимулиране на иновации в училището.

В резултат на курса, директорите на училища ще:

- **Познават:** основните концепции и принципи на предприемачеството, както и тяхното приложение в образователната среда.
- **Разбират:** значението на креативността, иновациите и критичното мислене за успеха на предприемаческите начинания.
- **Могат:** да генерират иновативни идеи, да решават проблеми, да планират и изпълняват предприемачески проекти.
- **Умеят:** да работят в екип, да общуват ефективно, да изграждат мрежа от контакти и да управляват ресурси.
- **Създават:** култура на предприемачество в своето училище, която насърчава креативността, инициативността и самостоятелността.

Основни компетентности, които развива дисциплината:

- (3) математическа компетентност и компетентност в областта на точните науки, технологиите и инженерството;
- (4) цифрова компетентност;
- (7) предприемаческа компетентност.

## II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
<b>Тема 1. ТВОРЧЕСТВО И ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО</b>		2	2	
1.1.	Разбиране на значението на креативността в предприемачеството			
1.2.	Проучване на техниките за насърчаване на креативността и генериране на иновативни идеи			
<b>Тема 2. КРИТИЧНО МИСЛЕНЕ И РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМИ</b>		2	2	
2.1.	Развиване на умения за критично мислене за откриване и анализ на предизвикателствата пред училището			
2.2.	Подходи и техники за преодоляване на предизвикателства			
<b>Тема 3. ДЕФИНИРАНЕ НА ОГРАНИЧЕНИЯ И ТЕХНИКИ ЗА РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМИ</b>		2	2	

3.1.	Ефективна комуникация и представяне на идеи			
3.2.	Разбиране на значението на ясната и убедителна комуникация в предприемачеството			
3.3.	Усвояване на техники за изготвяне и представяне на убедителни презентации			
<b>Тема 4. ЛИДЕРСТВО И ИЗГРАЖДАНЕ НА ЕКИП</b>		2	2	
4.1.	Изследване на различните лидерски стилове и тяхното въздействие върху динамиката на екипа			
4.2.	Разбиране на принципите на ефективното изграждане и управление на екипи.			
<b>Тема 5. ФИНАНСОВА ГРАМОТНОСТ И УПРАВЛЕНИЕ</b>		2	2	
5.1.	Разбиране на основните финансови понятия, свързани с предприемачеството			
5.2.	Усвояване на умения за ефективно управление на финансите в контекста на предприемаческите инициативи в училището			
5.3.	Анализиране на финансовите отчети и вземане на информирани финансови решения			
<b>Тема 6. ПРОУЧВАНЕ НА ПАЗАРА И АНАЛИЗ НА КЛИЕНТИТЕ</b>		2	2	
6.1.	Разбиране на значението на пазарните проучвания за валидиране на предприемаческите идеи			
6.2.	Усвояване на методологии за провеждане на ефективни пазарни проучвания и анализ на клиентите			
<b>Тема 7. СЪЗДАВАНЕ НА МРЕЖИ И ИЗГРАЖДАНЕ НА ВЗАИМООТНОШЕНИЯ</b>		2	2	
7.1.	Разбиране на значението на работата в мрежа в предприемачеството			
7.2.	Усвояване на стратегии за изграждане и поддържане на професионални взаимоотношения			
<b>Тема 8. УПРАВЛЕНИЕ НА ВРЕМЕТО И ПРОДУКТИВНОСТ</b>		2	2	
8.1.	Разбиране на значението на управлението на времето в предприемачеството			
8.2.	Усвояване на техники за приоритизиране на задачите и ефективно управление на времето			
<b>Тема 9. УСТОЙЧИВОСТ И АДАПТИВНОСТ</b>		2	2	
9.1.	Разбиране на ролята на устойчивостта за преодоляване на предизвикателства и неуспехи			
9.2.	Стратегии за изграждане на устойчивост и за справяне с неуспехите			
<b>Тема 10. ЕТИКА И СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ</b>		2	2	
10.1.	Проучване на етичните дилеми, с които често се сблъскват предприемачите			
10.2.	Разбиране на значението на социалната отговорност в училището			
<b>Тема 11. УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА И ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ</b>		2	2	
11.1.	Разбиране на същността на рисковете и несигурността в предприемачеството			
11.2.	Усвояване на техники за идентифициране, оценяване и намаляване на рисковете			
<b>Тема 12. ВЪТРЕШНО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО И ИНОВАЦИИ В УЧИЛИЩЕТО</b>		2	2	
12.1.	Изследване на концепцията за вътрешното предприемачество и нейното значение в организациите			
12.2.	Усвояване на стратегии за насърчаване на културата на иновации и предприемачество в училищата			

<b>Тема 13. ЗНАЧЕНИЕТО НА ТЕХНОЛОГИИТЕ И ЦИФРОВАТА КОМПЕТЕНТНОСТ</b>		2	2	
13.1.	Разбиране на ролята на технологиите за стимулиране на иновациите			
13.2.	Запознаване с нововъзникващите технологии и тяхното потенциално въздействие върху училището			
<b>Тема 14. РАЗВИТИЕ НА СОБСТВЕНИЯ ПОТЕНЦИАЛ И НАГЛАСИТЕ ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ</b>		2	2	
14.1.	Култивиране на самоосъзнатост и отразяване на личните силни и слаби страни			
14.2.	Възприемане на нагласата за растеж и значението на ученето през целия живот			
<b>Тема 15. ИЗГРАЩАНЕ НА КУЛТУРА, НАСЪРЧАВАЩА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО В УЧИЛИЩЕТО</b>		2	2	
15.1.	Модели на предприемаческата култура			
15.2.	Стъпки за нейното внедряване в училището			
15.3.	Приобщаване на педагогическия и непедагогическия персонал			
<b>Общо:</b>		<b>30</b>	<b>30</b>	

### III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№ по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
<b>1.</b>	<b>Семестриално оценяване</b>		
1.1.	Курсов проект	1	50
1.2.	Казуси	2	30
1.3.	Дискусии	2	20
<b>Общо за семестриалното оценяване:</b>		<b>5</b>	<b>100</b>
<b>2.</b>	<b>Сесийно оценяване</b>		
2.1.	Писмен изпит (решаване на казуси)	1	80
<b>Общо за сесийното оценяване:</b>		<b>1</b>	<b>80</b>
<b>Общо за всички форми на контрол:</b>		<b>6</b>	<b>180</b>

### IV. ЛИТЕРАТУРА

#### **ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:**

1. Вуцова, А., Митов, Е. (2016). Предприемачески умения. *Професионално образование*, 2 (18), 215-230.
2. Коев, Й. П. (2016). *Кратък курс по предприемачество*. Варна: СТЕНО.

#### **ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:**

1. Михалкова, Л. (2010). *Психология на предприемаческата дейност*. София: УНСС.
2. Нарлев, Ю. (2017). *Социални предприятия и социални иновации – теория и практика*. Варна: изд. ИК“Ларго сити“ООД.
3. Радев, Н., Русанова, Л. (2010). *Основи на социалното предприемачество*. В.Търново: Унив. изд. Св. св. Кирил и Методий.

4. Фотев, Г. (2015). Социалното предприемачество. *Социологически проблеми*. Год. XLVII. 3-4. с. 250 – 270.
5. Clarke, R. (2020). *Design Thinking*. Chicago: Ala Editions.
6. Design Kit. (2024). Retrieved 10 April 2024, from <https://www.designkit.org>.
7. Dweck, C.S. (2012) *Mindset: The New Psychology of Success*. Kennett Square, PA: Soundview Executive Book Summaries.
8. Ferrazzi, K. and Raz, T. (2016) *Never eat alone: And other secrets to success, one relationship at a time*. Clitheroe, United Kingdom: Joosr Ltd.
9. Johnson, S. (2011) 'Where good ideas come from: The natural history of innovation', *Choice Reviews Online*, 48(10). doi:10.5860/choice.48-5785.
10. Ignatieff, G., Fisher, R. and Urey, W. (1982) 'Getting to yes: Negotiating agreement without giving in Roger Fisher and William Urey', *International Journal*, 37(4), p. 649. doi:10.2307/40202101.
11. Lian, J. W., & Yen, D. C. (2017). Understanding the relationships between online entrepreneurs' personal innovativeness, risk taking, and satisfaction: Comparison of pure-play and click-and-mortar. *Journal of Organizational Computing and Electronic Commerce*, 27(2), 135-151. Available: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10919392.2017.1297650>.
12. Pink, D.H. (2018) *To sell is human: The surprising truth about persuading, convincing and influencing others*. Rearsby, Leicestershire: Clipper Audiobooks.
13. Ries, E. (2011) *The lean startup: How constant innovation creates radically successful businesses*. New York, NY: Crown.
14. Seelig, T. (2012) 'Genius: A crash course on creativity', *Choice Reviews Online*, 50(02). doi:10.5860/choice.50-0970.